

TEMATİK BAKIŞ

İklim Eyleminde Turizmin Rolü

Eylül 2021

TSKB

Hazırlayan

Cem Avcioglu | avciogluc@tskb.com.tr

2021 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

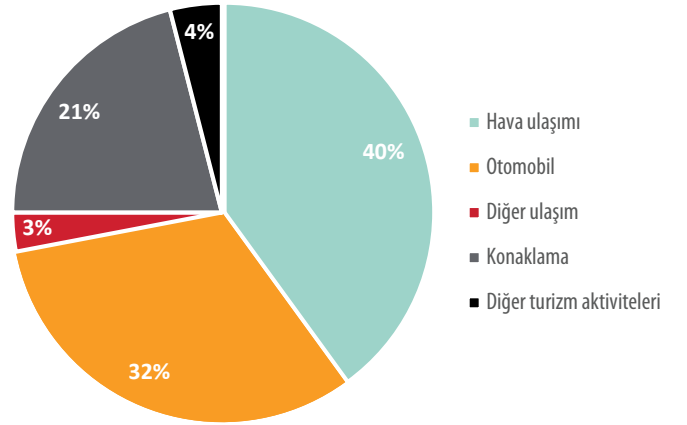
Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

Artan karbon emisyonları iklim değişikliğinin gözle görülür etkilerini hızlandırıyor. Bu durum insan toplulukları ve ekosistemler açısından olduğu kadar sektörler ve ekonomiler açısından da olumsuzluklar yaratıyor. Dünyanın birçok yerinde doğal kaynaklara dayanılarak geliştirilen turizm faaliyetleri, bu kaynakların erozyona uğraması ve aşırı hava olayları ile tehdit altında kalıyor. Bu açıdan sektörün iklim değişimi sonucu maruz kaldığı riskleri ve iklim eylemi çerçevesinde atması gereken adımları ele almayı faydalı buluyoruz.

Turizm ve seyahat sektörünün 2019 yılı itibarıyla küresel gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) içindeki doğrudan payı %3,2 seviyesinde.¹ Dolaylı etkilerle birlikte bu oranın %10,4 olduğu hesaplanıyor.² İstihdam yaratımında da önemli rol üstlenen sektör, yaklaşık 330 milyon kişiye çalışma imkânı yaratmış durumda. Bununla birlikte sektörün eko-verimlilik bağlamında verimsiz olduğu söylenebilir. Turizmin küresel karbon emisyonunda payı %5 ile doğrudan GSYH katkısının önemli oranda üzerindeyken söz konusu emisyonların yaklaşık %75'i başta hava ve karayolu olmak üzere ulaşımdan kaynaklanıyor.³ Ancak ulaşım cephesinde iyileşme daha çok elektrikli otomobillere geçiş ve alternatif jet yakıtı teknolojilerinin gelişimine bağlı olduğundan dolayı iklim değişikliğinin etkilerinin ve alınması gereken önlemlerin konaklama sektörü üzerinden okunması sağlıklı olacaktır.

Turizm faaliyetleri geride bıraktığımız 15 yılı aşkın sürede Küresel Finansal Kriz ve COVID-19 Salgını dönemleri hariç tutulduğunda istikrarlı bir gelişim gösterirken, konaklama sektörü buna bağlı olarak büyümeyi sürdürdü. Bu büyüme neticesinde, sektörün Paris İklim Anlaşması'nın "2°C'nin altında" ısınmayı sınırlama hedefine uyum göstermesi için oda başına emisyonu 2010 seviyesine oranla 2030 itibarıyla %66, 2050 itibarıyla %90 oranında düşürmesi gerekiyor.⁴ Sektörde en fazla emisyonu yol açan ilk 15 ülkenin toplam içerisinde %90 paya sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, önemli turizm destinasyonları olan ABD ve Çin ile birlikte Türkiye'nin de aralarında bulunduğu Akdeniz ülkelerine büyük görev düşüyor.

Turizm Sektöründe Karbon Emisyonunun Dağılımı

Kaynak: UNWTO ve UNEP (2018), TSKB Ekonomik Araştırmalar

Turizm, küresel karbon salımının %5'ini oluşturuyor

Konaklama Sektöründe Enerji Tüketiminin Dağılımı

Isıtma %31

Soğutma %15

Mutfak %5

Sıcak Su %17

Aydınlatma %12

Diğer %20

Kaynak: Hotel Energy Solutions (2011), TSKB Ekonomik Araştırmalar

¹ WTTC istatistikleri

² WTTC (2020). Global Economic Impact & Trends 2020

³ UNWTO, UNEP (2008). Climate Change and Tourism: Responding to Global Challenges

⁴ Sustainable Hospitality Alliance (2017). Global Hotel Decarbonisation Report

Sürdürülebilirlik, tüketici tercihlerini etkileyen faktörler arasında yükseliyor

Yapılan çeşitli çalışmalar, sürdürülebilir otellerin giderek daha fazla sayıda müşteriye hitap etmeye başladığını ve bu müşterilerin daha yüksek bir bedeli karşılamaya razı olacağını gösteriyor. Booking.com tarafından yapılan bir araştırma turistlerin %87'sinin "sürdürülebilir seyahat" gerçekleştirmek istediğini, %39'unun ise seyahatlerinde sürdürülebilirliği sıklıkla veya her zaman gözettiğini ortaya koyuyor.⁵ Almanya merkezli tur operatörü TUI'nin Avrupalı turistlerle yaptığı anket ise her 10 kişiden yalnızca 1'inin çevre dostu tatilleri tercih ettiğini ancak katılımcıların yarısının bu alandaki tatil seçeneklerinin çoğalmasında tercihlerini bu yönde kullanabileceğini gösteriyor.⁶ İklim değişikliğinin etkilerinin son yıllarda daha görünür olması tüketici tercihlerinde yeni bir eğilim yaratırken, konaklama sektöründe sürdürülebilir bina uygulamalarını benimseyen işletmelerin ayınlatma, iklimlendirme, su, atık gibi alanlarda yarattığı tasarrufların orta vadede önemli bir rekabet unsuru olacağı öngörülmüyor.

Akdeniz iklim değişikliğinden yoğun etkilenecek bölge olacak

Turizm ve iklim değişikliği çift yönlü bir ilişkiye sahip. Sektör, çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltma yükümlülüğüne sahip olmakla beraber, iklim değişikliği de destinasyonlar ve segmentler üzerinde birbiriyle

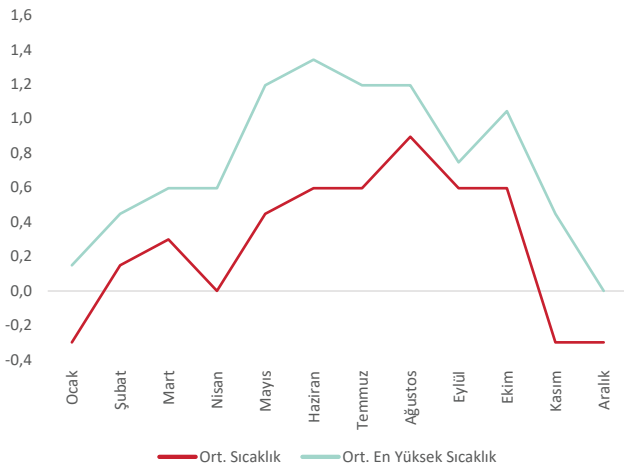
süresi kısalan sezonlar ve yapay kar kullanım ihtiyacının artmasıyla yükselen operasyonel maliyetlerle karşı karşıya kalıyor. Türkiye'nin de içinde bulunduğu Akdeniz Havzası'nda ise "güneş, deniz, kum" turizmi eksenine dayalı bölgelerde artan hava sıcaklıkları "yüksek sezonlarda" turistlerin daha uygun iklime sahip bölgelere yönelmesinde rol oynayabilir. Özellikle Kuzey ülkelerinde belli mevsimlerde görülebilecek daha ılımlı hava koşulları, önemli turizm kaynak pazarlarını iç turizme teşvik edebilir.

İklim değişikliği konaklama tesisleri için yalnız talep yönünden değil, arz güvenliği, operasyonel giderler, yatırım harcamaları ve duran varlık değerlerindeki değişim üzerinden de tehdit oluşturuyor. Türkiye için önem taşıyan kıyı alanlardaki kitle turizmini önceliklendirerek, bunların bir kısmını şu şekilde sıralamak mümkün:

- Yükselen deniz seviyesi sonucu sahil alanının daralması,
- Kıyılarda erozyon,
- Sahil koruma yatırımlarında artış,
- Yükselen sıcaklıklar sonucu artan enerji maliyetleri,
- Biyoçeşitlilikte azalma,
- Gayrimenkul değerlerinde azalma,
- Su kıtlığı,
- Gıda tedarikinde aksama.

Antalya'da Hava Sıcaklığı Değişimi

(1991-2020 dönemi ile 1930-1990 dönemi farkı, °C)

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü, TSKB Ekonomik Araştırmalar

2019 yılında Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin üçte birini ağırlayan Antalya'da özellikle yüksek sezonda görülen sıcaklıkların son 30 yılda tarihi ortalamalardan saptığı görülüyor.

değişkenlik gösteren yeni koşullar yaratıyor. Kış turizmi başta alçak rakımdaki kayak merkezlerinde olmak üzere

⁵ Booking.com (2018). Where Sustainable Travel is Headed in 2018

⁶ TUI Group (2017). Sustainability Survey – Global Insights

Sonuç

İklim değişikliğinin turizm kaynaklarına etkisi ve bunun talep tarafında bulacağı yansımanın boyutlarını kestirmek güç olsa da, iklimin sektör için gelecek yıllarda önemli bir konu başlığı olacağı şimdiden söylenebilir. Yeni dönemde hükümetlerin turizmin çevresel etkilerini azaltacak politikalar üretmesi yeterli görülmemekle birlikte, sürdürülebilirliğin iletişiminin de etkin yapılması rekabette rol oynayacak gibi görünüyor. Öte yandan iklim değişikliğinin yakın vadede geri döndürülemez sonuçları dolayısıyla büyüyen ve daralan turizm destinasyonlarında telafi edici ya da destekleyici çözümler üretilmesi gerekecektir.

Türkiye’de turizm diğer birçok Akdeniz ülkesinde olduğu gibi doğal kaynaklara dayalı olarak inşa edilmiştir. Bu nedenle Türkiye, iklim değişikliğinin sektör üzerindeki etkilerinden en fazla etkilenecek olan ülkelerden biri konumunda. Önümüzdeki dönemde kısıtlı zaman ve kaynaklarla, iklim değişikliği kaynaklı risklerin belirlenmesi ve etki azaltım ve uyum çalışmalarının birlikte yürütülebilmesi, sektörün rekabetçiliği açısından büyük önem taşıyacaktır. İklim değişimine cevaben sürdürülebilir turizm alanında atılan adımlar Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SKA) ulaşılmada rol üstlenebilir. Yapısal özellikleri gereği söz konusu 17 SKA’nın büyük çoğunluğuna temas edebilen turizm sektörünün iklim mücadelesi bunların 4’üne önemli katkılar sunabilir.

Danışmanlık Hizmetleri

Ekonomik Araştırmalar
ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr

Meclisi Mebusan Caddesi No. 81
Fındıklı İstanbul 34427, Türkiye
T: +90 (212) 334 50 41 F: +90 (212) 334 52 34

2020 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi

olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.